

Brandwonden genezen Hoe verder?

Informatiebrochure
voor werkgevers

Verklarende woordenlijst

Brandwond

Een beschadiging van de huid, veroorzaakt door inwerking van warmte, elektriciteit, straling, bevriezing of chemische stoffen.

Brandwondencentrum

Een in brandwondenzorg gespecialiseerde afdeling van een algemeen ziekenhuis. Door de bijzondere maatregelen en een vakkundig team is opvang, behandeling, verzorging en verpleging van patiënten met brandwonden (daar) optimaal mogelijk. Nederland heeft drie van deze centra.

Brandwondenpolikliniek

Poliklinisch spreekuur van het brandwondencentrum door het brandwondenteam. Er wordt aandacht besteed aan zowel lichamelijke als psychosociale aspecten.

Donorplaats

Dat gedeelte van het lichaam waarvan een dunne strook huid is verwijderd om als transplantaat te dienen.

Drukkleding

Kleding vervaardigd van elastisch materiaal en op maat gemaakt. Het helpt littekenhypertrofie te beperken.

Drukmasker

Gezichtsmasker van kunststof of elastisch materiaal dat speciaal gemaakt is om littekenhypertrofie te beperken.

Littekenhypertrofie

Soms is de vorming van littekenweefsel zeer overmatig. Er ontstaat dan een rood, dik en hobbelig litteken. We noemen dit een hypertrofisch litteken.

Operatie/transplantatie

Als na een diepe brandwond geen spontane genezing plaatsvindt, wordt de dode huid onder algehele narcose operatief verwijderd. De ontstane wond wordt bedekt met eigen huid van de patiënt. Deze strook huid wordt meestal netvormig vergroot en vervolgens op de wond gelegd, waarmee het kan vergroeien, zodat de wond zich sluit.

Plastisch chirurgische correcties

Een brandwondenslachtoffer wordt opnieuw opgenomen in het ziekenhuis om door middel van operaties littekens te verfraaien of huidtekorten - en daarmee de functiebeperkingen - op te heffen. De operatiefrequentie is afhankelijk van onder andere de ernst en de plaats van het brandwondenletsel. Bij kinderen is de groei zeer bepalend.

Achtergrondinformatie over het omgaan met een werknemer

Uw medewerker heeft een ongeval meegemaakt en heeft daardoor brandwonden opgelopen. Voor de behandeling van deze brandwonden was een opname in het ziekenhuis nodig. Deze opname vond plaats in een brandwondencentrum of op de chirurgische afdeling van een ziekenhuis.

Zo'n opname in het ziekenhuis is een enerverende periode. Met pijnlijke verbandwisselingen en soms meerdere operaties. Na ontslag uit het ziekenhuis gaat het genezingsproces door. Hou er rekening mee dat dit proces een lange periode voortduurt. Deze brochure geeft u, als werkgever of betrokken instantie, meer achtergrondinformatie over brandwonden en het omgaan met een werknemer die een brandwondenongeval heeft meegemaakt.

Neem bij vragen over behandeling of begeleiding van patiënten met brandwonden contact op met medewerkers van het brandwondencentrum.

Brandwondencentrum Groningen

Martiniziekenhuis: (050) 524 5410/5560

Brandwondencentrum Rotterdam

Maasstad Ziekenhuis: (010) 291 37 18

Brandwondencentrum Beverwijk

Rode Kruis Ziekenhuis: (0251) 26 55 55

Neem voor meer informatie over nazorgprojecten contact op met de Brandwondeninformatielijn.

Brandwondeninformatielijn

(0900) 044 00 44

Stapsgewijs aan de slag

Wanneer de collega door een ziekenhuisopname enige tijd niet op het werk is geweest, moet hij of zij weer wennen aan het uitvoeren van het dagelijkse werk. Dit kost een flinke inspanning voor iedereen die betrokken is.

Brandwondenpatiënten vormen een aparte categorie ongeval-slachtoffers. Zij hebben het ongeval meestal bewust meegemaakt en hebben bij hulpverleners vaak angst of paniek bemerkt die hun eigen angst heeft versterkt. Brandwondenslachtoffers blijven tijdens het ongeval vaak bij bewustzijn, zelfs al lopen zij een zeer uitgebreid letsel op. Zo kan uw collega bijvoorbeeld zich, zelfs na lange tijd, het ongeval herinneren alsof het gisteren plaatsvond.

Genezing is een proces

Het herstel van de huid neemt, afhankelijk van de diepte van de verbranding, enkele weken tot een aantal jaren in beslag. Een tweedegraads brandwond, waarbij slechts een gedeelte

van de huid verloren is gegaan, zal sneller genezen als een derdegraads brandwond waarbij alle lagen en onderdelen van de huid verloren zijn gegaan en huidtransplantaties nodig waren.

Herstel vraagt energie

Herstel na de beschadiging van de huid door brandwonden vraagt veel energie van het lichaam. Daardoor is de collega sneller moe. Het is van het allergrootste belang dat uw collega goed luistert naar zijn of haar lichaam en zeer gecontroleerd de werkzaamheden weer oppakt.

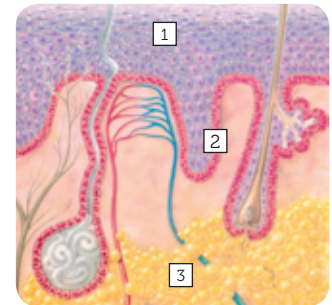
Sta er concreet bij stil dat uw collega 'gewone dagen' kent, maar soms ook moe en geïrriteerd zal zijn door weinig slaap, jeuk, nachtmerries of andere oorzaken.

Wat is een brandwond

Een brandwond is een beschadiging van de huid, veroorzaakt door inwerking van warmte, elektriciteit, straling, bevriezing of chemische stoffen. De huid is het orgaan dat beschermt het lichaam tegen uitdroging, tegen het binnendringen van ziektekiemen en speelt een belangrijke rol bij de regulatie van de lichaamstemperatuur. Ook het uiterlijk van iemand wordt voor een belangrijk deel door de huid bepaald. De huid is opgebouwd uit een aantal lagen en bevat haren, zweet- en talgklieren, zenuwen en bloedvaten, die bij een verbranding worden beschadigd. Dan geldt: hoe dieper de brandwond, hoe groter de beschadiging.

Doorsnede huid

1. Epidermis: bovenste laag met een beschermende functie
2. Dermis: Huidlaag waar vanuit het herstel plaatsvindt. Rond o.a. de haarzakjes loopt deze laag door naar de dieper gelegen dermis, van waaruit ook genezing plaatsvindt
3. Subcutis: Onderliggend vetweefsel

Littekenvorming

Overmatige littekenvorming is een vervelende complicatie bij brandwonden. Deze komt vooral voor na genezing van diepe brandwonden. Nadat een brandwond aan het oppervlak is genezen, gaat het herstelproces onder het huidoppervlak door. De vorming van littekenweefsel maakt de huid weer sterk en zorgt ervoor dat de huid weer bestand is tegen stoten, schaven en dergelijke.

Soms vormt littekenweefsel zich overmatig. Er ontstaat dan een dik en hobbelig litteken. Dit heet een hypertrofisch litteken. Overmatige littekenvorming kan geen kwaad. Het is wel ontsierend. De mate waarin iemand last heeft van littekens hangt grotendeels af van waar het zit. Een litteken in de buurt van gewrichten zoals hals, elleboog, schouder of knie kan het bewegen bemoeilijken. Het dragen van drukkleiding, siliconenpleisters en plastisch chirurgische operaties helpen het litteken te remmen of te verminderen. Camouflage van het litteken laat het minder zichtbaar zijn.

Samenwerken

Andere werknemers zijn niet gewend om met personen brandwonden en een veranderd uiterlijk om te gaan. De eerste ontmoeting kan daarom wat onwennig zijn. Wanneer de collega een gezichts- en/of zichtbare verbranding heeft opgelopen, zal zijn omgeving moeten wennen aan zijn of haar uiterlijk. De collega voelt dit aan en kan moeite hebben om weer voor het eerst aan het werk te gaan.

Een eerste bezoek aan uw bedrijf of instelling is een belangrijke stap waar de medewerker naar uitkijkt, maar ook bang voor kan zijn. Uw steun is bij deze stap van groot belang, want hij of zij kan door het ongeval of de nieuwe situatie anders reageren dan u verwacht. Op zich hoeft dit het functioneren niet te verstoren, zolang u maar rekening houdt met deze periode van herstel.

Goede begeleiding, geen slachtofferrol

Goede begeleiding bij terugkeer naar het werk kan veel problemen voorkomen. Dit begint met het voorbereiden van de collega's en de betrokken werknemer. Zorg dat iedereen die met de collega werkt het onderwerp brandwonden besproken heeft en de gevolgen voor de komende periode begrijpen. Bij het wennen op het werk zijn de werknemer, de naaste collega's en de direct leidinggevende betrokken. Om inzicht te krijgen in dit totale proces te begeleiden, kunt u ondersteuning vragen aan medewerkers van het brandwondencentrum.

De meest voorkomende fout in het omgaan met mensen die een brandwondenongeval hebben meegemaakt is het stigmatiseren en denken in een neerwaartse spiraal. Duw hem niet in een slachtofferrol. Ga er ook niet vanuit dat 'getekend voor het leven' betekent dat hij niet 'normaal' kan functioneren. Integendeel, juist de komende periode is van groot belang om te leren leven met het ongeval en de gevolgen daarvan. Uw werknemer heeft veel meegemaakt, maar is nog steeds dezelfde persoon met dezelfde potentiële vaardigheden en hetzelfde karakter.

Meer dan lichamelijke schade

In tegenstelling tot de veelal tekenende fysieke littekens van brandwonden, zijn de gevolgen van brandwonden op psychisch en sociaal gebied minder zichtbaar en daarom ook veel minder bekend. Toch ontstaan bij meer dan een kwart van de mensen met brandwonden op dit vlak problemen.

Brandwonden veroorzaken niet alleen lichamelijke schade. Ook de ervaringen van het ongeval, direct na het ongeval en de operatie(s), de dagelijkse, pijnlijke verbandwisselingen, de onzekerheid en angst voor de toekomst laten hun sporen na. Tijdens de opname in het ziekenhuis is een begin gemaakt met de verwerking van het ongeluk en de gevolgen daarvan. Dat verwerkingsproces gaat de komende tijd gewoon door. Ook op het werk.

De ziekenhuisperiode

De pijn van wonden en verbandwisselingen, de isolatie van de buitenwereld en de vele operaties vragen behoorlijk wat van de draagkracht van een brandwondenslachtoffer. Naast de pijn is er in de acute fase vaak ook de angst voor de dood of angst voor een ongewisse toekomst ten gevolge van lichamelijke beperkingen of de ontsierende littekens.

De confrontatie met het veranderde lichaam

Een lichaamsverandering door brandwonden gebeurt plotseling. Dit in tegenstelling tot een geleidelijke verandering zoals bij het ouder worden, waarbij bijvoorbeeld rimpels en grijze haren ontstaan. Een leven met littekens waarin veranderingen in het uiterlijk moeten worden geïntegreerd vraagt veel aanpassingsvermogen. Toch vinden de meeste mensen manieren om met deze veranderingen om te gaan. Bij \pm 20% van de slachtoffers kunnen klachten ontstaan door verdriet, rouw, schaamte of door het niet verwerken van het ongeval. Deze klachten kunnen de kwaliteit van leven negatief beïnvloeden.

De reacties van de omgeving

Na de ziekenhuisopname dient de volgende grote opgave zich aan: het gewone leven weer oppakken met het geschonden lichaam en het leren omgaan met reacties van anderen. Het blijkt dat het schoonheidsideaal vandaag de dag in onze maatschappij een belangrijke rol speelt. Mensen met littekens worden vaak aangestaard of worden soms niet voor vol aangezien. Daarnaast krijgen ze te pas en te onpas ongewenste vragen van onbekenden op zich afgevuurd. Dergelijke reacties van de omgeving kunnen leiden tot sociale angst, schaamte en isolatie.

Concentratie en geheugen

Geheugenproblemen en concentratiestoornissen worden vaak over het hoofd gezien. De reden hiervoor is dat er weinig aanleiding is om te verwachten dat geheugenproblemen en concentratiestoornissen voorkomen. Ze hebben immers geen direct verband met de lichamelijke oorzaken van brandwonden. Iedereen heeft wel eens last van vergeetachtigheid of verminderde concentratie. Meestal is daar een directe oorzaak voor, zoals vermoeidheid of een periode van stress en/of het frequent geopereerd zijn. Soms kunnen geheugenproblemen en concentratiestoornissen een lichamelijke oorzaak hebben. Het is bekend dat geheugenproblemen en concentratiestoornissen ook samen kunnen gaan met depressie en posttraumatische stress. In dat geval is het belangrijk de klachten te behandelen.

Kenmerken van concentratie- of geheugenproblemen

- Moeite met het vinden van juiste woorden.
- Niet snel goede antwoorden formuleren.
- Moeite met herinneren.
- Slechte concentratie.
- Snel afgeleid.

Littekens, zelfbeeld en contact met anderen

Diepe brandwonden leiden tot littekens. Of deze littekens voor anderen wel of niet zichtbaar zijn... Tijdens sociale contacten kunnen mensen met brandwonden last hebben van hun littekens.

Reacties van anderen

In oppervlakkige sociale contacten schaamt men zich snel voor het uiterlijk. Men voelt zich bekeken en soms zelfs afgekeurd. Deze ervaringen leiden ertoe dat sociale situaties van onbekenden uit angst vermeden worden. Het is lastig als een onbekend persoon indringende vragen over het ongeluk stelt. In zulke situaties wordt iemand met brandwonden geconfronteerd met het ongeval, terwijl dat op dat moment ongewenst is. Eigenlijk gaat de ander over de intimiteitgrens heen. En juist dat raakt het gevoel en beïnvloedt het zelfvertrouwen.

Zelfbeeld

Door het ongeval is het uiterlijk door de littekens veranderd. Om hiermee te leren leven is tijd nodig. Vaak tast het veranderde uiterlijk het gevoel van eigenwaarde aan en maakt dit mensen kwetsbaar in hun contact met anderen. Deze kwetsbaarheid heeft invloed op het zelfvertrouwen.

Problemen met littekens en het contact met anderen

- Vermijden van activiteiten waar de persoon voorheen wel aan deelnam, zoals zwemmen en sporten.
- Verbergen van littekens en het daar moeilijk mee hebben.
- Contacten met anderen vermijden door schaamte over de littekens.
- Vanuit een negatief lichaamsbeeld weinig zelfvertrouwen hebben.

Posttraumatische stressstoornis

Een posttraumatische stressstoornis is een verzameling van emotionele klachten die kunnen ontstaan na het meemaken van een ingrijpende gebeurtenis. Deze klachten kenmerken zich door herbelevingen van het ongeval, vermijdingsgedrag, prikkelbaarheid en het minder goed functioneren dan voor het ongeval.

Kenmerken van posttraumatische stress

- Herhaaldelijk herbeleven.
- Vermijdingsgedrag.
- Prikkelbaarheid.
- Slecht functioneren.

Brandwonden, één van de oorzaken

De oorzaak van posttraumatische stress is een ingrijpende gebeurtenis. Deze gaat gepaard met doodsangst, hulpeloosheid of met bedreiging van de lichamelijke integriteit. Ook getuigen van ongevallen kunnen posttraumatische stress ontwikkelen. Niet iedereen ontwikkelt problemen. Een rol hierbij speelt het feit of de patiënt voor het ongeval problemen had of al eerder een ingrijpende gebeurtenis heeft meegemaakt. Ook persoonlijke eigenschappen kunnen hierop invloed hebben. Uit onderzoek blijkt dat vrouwen, over het algemeen, een groter risico lopen op posttraumatische stress dan mannen.

Samen met andere klachten

Een posttraumatische stressstoornis gaat, net als veel psychische problemen, vaak samen met andere klachten. Bijvoorbeeld depressie. Onverklaarbare lichamelijke klachten zoals hoofdpijn, buikpijn, misselijkheid enzovoort, kunnen samengaan met posttraumatische stress. Posttraumatische stress kan tevens leiden tot een verhoogd gebruik van alcohol of drugs.

Somberheid en depressie

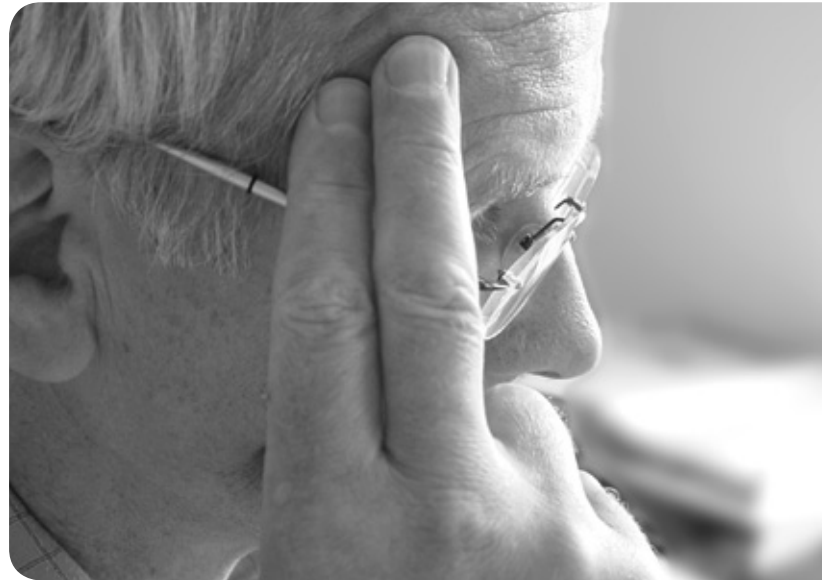
Het meemaken van een brandwondenongeval is ingrijpend en kan leiden tot gevoelens van somberheid en depressie.

Verschillende oorzaken

Voor gevoelens van somberheid kunnen verschillende oorzaken zijn. Soms is er materiële schade bij een ongeval. Zo kunnen door een huisbrand allerlei waardevolle en persoonlijke bezittingen verloren zijn gegaan. Daarbij kunnen er bij een ongeval dierbaren omgekomen zijn. Het hebben van littekens en het verlies van uiterlijke schoonheid kunnen ook dit soort sombere gevoelens uitlokken.

Depressie na een ongeval

Tijdens de ziekenhuisopname komt het vaak voor dat mensen last hebben van depressieve gevoelens. De soms langdurige ziekenhuisopname, die gepaard gaat met pijn en geïsoleerd zijn van de buitenwereld, maakt mensen met brandwonden eenzaam. Bewegingsbeperking en afhankelijkheid tasten ook vaak het gevoel van zelfredzaamheid en eigenwaarde aan. Een jaar na het ongeval heeft ongeveer één op de tien mensen nog steeds klachten van depressieve aard.

Kenmerken van depressie

- Geen interesse meer in leuke en 'normale' activiteiten.
- Concentratieproblemen.
- Verandering van eetlust en gewicht.
- Wijziging in slaappatroon.
- Gebrek aan energie.
- Last van schuldgevoelens.
- Moeilijkheden rond het nemen van beslissingen.

Hulp en begeleiding

In veel gevallen zal de psycholoog van het brandwondencentrum de behandeling via de polikliniek voortzetten. Aanvullend kan de patiënt deelnemen aan en gebruik maken van de verschillende activiteiten en producten van de Nederlandse Brandwonden Stichting en de Vereniging van Mensen met Brandwonden.

Brandwondeninformatielijn

Patiënten kunnen bij de Brandwondeninformatielijn terecht met vragen over:

- Wondverzorging
- Leven met littekens
- Psychologische hulp na een brandwondenongeval
- Activiteiten voor mensen met brandwonden
- Lotgenotencontact
- Juridische zaken

Brandwondeninformatielijn

Brandwondeninformatielijn

De Brandwondeninformatielijn is een informatie- en advieslijn voor iedereen die vragen heeft over de lichamelijke of psychische gevolgen van een brandwondenongeval. Dit zijn niet alleen mensen met brandwonden en hun naaste omgeving, maar ook (huis) artsen, zorgverleners, apothekers, werkgevers en leerkrachten.

Bel voor informatie over hulp, activiteiten, doorverwijzing, mogelijkheden voor een second opinion of andere vragen: (0900) 044 00 44

De informatielijn is bereikbaar tijdens werkdagen, van 10.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 17.00 uur.

Brochures

Brandwonden genezen, hoe verder?

Voor mensen met brandwonden en hun directe omgeving is er een speciale brochure: 'Brandwonden Genezen, Hoe verder?'. Deze gratis brochure biedt waardevolle informatie over het omgaan met brandwonden in het dagelijkse leven. In dezelfde serie zijn er ook brochures uitgekomen voor leerkrachten, huisartsen en hulpverleners.

Onzichtbare littekens

Over het algemeen is iedereen bekend met de lichamelijke gevolgen van brandwonden. De gevolgen op het psychologisch en sociaal gebied zijn minder bekend. De brochure 'Onzichtbare

littekens' is bedoeld om meer inzicht te geven in de verschillende problemen die kunnen ontstaan na het ontslag uit het ziekenhuis. Onzichtbare littekens is in de eerste plaats bedoeld voor mensen met brandwonden, partners en naaste familieleden.

Internet en Facebook

Op het internet is veel actuele informatie te vinden over bijvoorbeeld de nieuwste technieken op plastisch chirurgisch gebied of actueel nieuws op het gebied van brandwonden. Op Facebook LevenMetBrandwonden ontmoet je lotgenoten en vind je actuele informatie over activiteiten en andere wetenswaardigheden.

Websites

www.brandwondenstichting.nl
www.brandwondenzorg.nl
www.kindenbrandwond.nl
www.mensenmetbrandwonden.nl

Facebook

LevenMetBrandwonden

Adressen

Stichting Kind en Brandwond

Postbus 1015 - 1940 EA Beverwijk

Tel. (0251) 27 55 10

www.kindenbrandwond.nl

Vereniging van Mensen met Brandwonden

Postbus 1015 - 1940 EA Beverwijk

Tel. (06) 28 924 494

info@mensenmetbrandwonden.nl

www.mensenmetbrandwonden.nl

Nederlandse Brandwonden Stichting

Postbus 1015 - 1940 EA Beverwijk

Tel. (0251) 27 55 55

info@brandwondenstichting.nl

www.brandwondenstichting.nl

www.brandwondenzorg.nl

Informatie over de (na-)behandeling

Brandwondencentrum Rotterdam Maasstad Ziekenhuis

Maasstadweg 21 - 3079 DZ Rotterdam

Tel. (010) 291 19 11

www.maasstadziekenhuis.nl

Brandwondencentrum Groningen Martini Ziekenhuis

Van Swietenplein 1 - 9728 ND Groningen

Tel. (050) 524 5410/5560

brandwondensecretariaat@mzh.nl

Brandwondencentrum Beverwijk Rode Kruis Ziekenhuis

Vondellaan 13 - 1942 LE Beverwijk

Tel. (0251) 26 55 55

www.rkz.nl

Lotgenotencontact en nazorgactiviteiten

Brandwondeninformatielijn

(0900) 044 00 44

Facebook

LevenMetBrandwonden

Geschreven in samenwerking met deskundigen
van de Nederlandse Brandwondencentra.

